

Vallei Kleine Nete in kleinstedelijk gebied Herentals: Visienota

---

Uniek in Herentals is dat de Kleine Netevallei zo dicht bij het centrum loopt en nog een groene as is door het stedelijk gebied. Hoe zien we de toekomst van de vallei van de Kleine Nete in Herentals, en welke stappen moeten we ondernemen om die visie te realiseren?

We krijgen hiervoor richting uit het ruimtelijk beleid en de juridische en planologische situatie waaronder het gewestplan, het koninklijk besluit van het beschermd stadsgezicht (11 september 1979), de aanduiding als signaalgebied (startbeslissing 24 januari 2014),...

We namen al volgende stappen hierrond:

- Voorstudie kleinstedelijk gebied (goedgekeurd in 2013)
- Plan-MER afbakening kleinstedelijk gebied (goedgekeurd in 2017)
- PRUP Afbakeningslijn kleinstedelijk gebied (definitief vastgesteld in 2018)
- Ontwerpend onderzoek naar de vallei van de Kleine Nete in kleinstedelijk gebied (opgeleverd in 2018, zie bijlage)
- Twee participatiemomenten (georganiseerd in 2018)
- Plenaire vergadering PRUP Olympiadelaan (georganiseerd in 2018)
- Pilotproject CATCH (looptijd 2017 – 2020)
- Opname als hefboomproject in het strategische project “Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete, van coördinatie naar coproductie” (looptijd 2018-2021)

En er beweegt nog veel meer in deze vallei: de fietsostrade wordt aangelegd, het beheersplan Le Paige is goedgekeurd, er wordt een nieuwe kerk ontworpen,...

Voor de stuurgroep bepalen deze vijf uitgangspunten de visie op dit gebied:

1. De Netevallei staat centraal

De Nete is één van de belangrijkste sturende systemen geweest die de stad gemaakt hebben tot wat zij vandaag is. Vooral de noordelijke kern heeft van oudsher een sterke relatie met de Nete doordat deze een belangrijke waterweg vormde. Ook vandaag blijft het systeem van de Nete de ontwikkelingen van de stad sturen. Door de klimaatsverandering wordt verwacht dat de zomers droger zullen worden en de winters periodiek natter. Samen met de toename van verstedelijking in de van nature overstroombare gebieden, leidt dit steeds vaker tot overstromingen met wateroverlast en waterschade ten gevolg.

Wij zien het fysisch systeem van de Nete als een belangrijke sturende landschappelijke onderlegger voor de toekomstige ontwikkelingen binnen deze visie. Door optimaal ruimte te geven voor water en natuur binnen de vallei, kan naast ruimtelijke kwaliteit ook een duurzaam, robuust en veerkrachtig systeem ontstaan dat een regulerende werking heeft op een veel groter schaalniveau, bijvoorbeeld in de regulering van te natte en te droge periodes en het in stand houden van de biodiversiteit of door het verbeteren van de leefkwaliteit. Daarom wordt er gestreefd naar het oplossen van natuur-en wateropgaven ter hoogte van de stad waardoor deze niet gehypothekeerd worden voor de toekomstige generaties.

De vallei is de logische rode draad doorheen de visie en moet de rode draad vormen doorheen de toekomstige ontwikkeling van de site. Alle andere uitgangspunten refereren naar deze basisidentiteit.

2. De noordelijke poort tot het landschap

Vanuit de historische ontwikkeling van de stad Herentals is duidelijk te zien dat het onderzoeksgebied zich grotendeels bevindt in de omgeving van de noordelijke poort tot de stad. Hier werd de overgang tussen de vallei en de stad duidelijk gemarkeerd door de stadsomwalling die ver in de vallei doorliep tot aan de Nete met de noordelijke toegangspoort ter hoogte van de Nete aan de Nederrij.

Vandaag is deze poort tot de stad aan de Nete nog deels zichtbaar gebleven door de cluster van het oude ziekenhuis, het kasteeldomein Le Paige met het oude koetshuis en enige restanten van de oude stadsomwalling. De herkenbaarheid van deze noordelijke poort staat vandaag onder druk door geplande en recente ontwikkelingen. Toch ligt in het plangebied de kans om de noordelijke poortfunctie van de stad te versterken en hierdoor de leesbaarheid van de stad aan de Nete te herstellen en te vergroten op een eigentijdse manier.

Wij zien de ontmoeting tussen de Netevallei en de stad als één van de grootste potenties binnen het plangebied. Het is een bijna unieke situatie in Vlaanderen, dat een valleigebied tot vlak in het centrum doordringt. Dit draagt bij aan de hedendaagse invulling van de stadspoort. Door maximaal in te zetten op het versterken van de identiteit van stad aan de Nete en de kwaliteiten van het valleigebied kan Herentals zich gaan onderscheiden van andere steden.

Er zal onderzocht moeten worden waar de grenzen tussen de stad en de vallei precies liggen en waar deze in de toekomst moeten komen te liggen om de leesbaarheid van de vallei en de stad te vergroten.

3. Goed verbonden stukje Herentals

De kwaliteiten van de vallei voor de stad worden vandaag niet optimaal benut en tegelijkertijd kan het natuurlijke valleisysteem

niet optimaal functioneren in de bebouwde omgeving. De vallei is vrij ontoegankelijk en wordt nauwelijks beleefd. De projectsite ligt omsloten door grote infrastructuren die harde barrières vormen in het plangebied. Dit zorgt voor een versnipperd beeld en heeft een nefast effect op de verbinding tussen de verschillende deelsites onderling en met het stadscentrum.

De Olympiadelaan vormt vandaag de grootste barrière tussen de stad en de vallei en binnen de vallei zelf. Door overdimensionering van deze straat en door een kwaliteitsloze landschappelijke inpassing doet zij vandaag afbreuk aan de leesbaarheid en belevingswaarde van het gebied. Hier liggen enorme kansen om de belevingswaarde en de identiteit van Herentals aan de Netevallei te versterken.

Om de veerkracht van het natuurlijk systeem verder te vergroten ten dienste van zowel de stad als de grotere omgeving, dienen een aantal voornamelijk ecologische en in mindere mate hydrologische knelpunten opgelost te worden. Hier ligt tegelijkertijd de opportuniteit om de recreatieve uitwisseling tussen het oostelijk en westelijk deel van de Netevallei te vergroten. Het projectgebied kan zo een recreatieve stapsteen vormen tussen het stedelijk weefsel en de grote natuurgebieden in de omgeving, met een complementaire rol aan beide.

De spoorwegberm vormt de belangrijkste barrière tussen het gebied van de Olympiadelaan en het bestaande stadsweefsel. Het doorbreken van deze barrière voor alle modi is een cruciaal gegeven voor toekomstige stedelijke ontwikkeling. De MER-screening toont aan dat een business-as-usual-scenario niet meer voldoet, een omslag naar duurzame mobiliteit dringt zich op. Een goede aansluiting op de bestaande stad, het hoger netwerk en de stationsomgeving moet, vanuit een ruimtelijk, historisch en functioneel belang, het uitgangspunt vormen.

4. Strategische plek voor stedelijke ontwikkeling

De projectsite heeft een strategische ligging, op wandelafstand van het centrum van de stad, onmiddellijk naast het station,

goed ontsloten voor de auto en met het openbaar vervoer en in een natuurlijke omgeving. Het is dan ook logisch dat dit een geëerde locatie voor ontwikkeling is.

Het ziekenhuis heeft al eeuwenlang een prominente plaats langs de oevers van de Nete binnen de oude stadsomwalling. Door verschillende transformaties en schaalvergrotingen van het ziekenhuis is de directe link met de Nete echter verloren gegaan en zijn er conflicten ontstaan tussen behoud van cultuurhistorie op de site en de verdere uitbreidingsmogelijkheden van het ziekenhuis op de huidige locatie. Het onbebouwde gebied aan de Olympiadelaan is in Herentals een mogelijke locatie om meer ruimte te bieden aan het ziekenhuis én om het in het stadscentrum te houden, dicht bij haar historische locatie. Een zorgsite is een eigen vorm van stedelijke ontwikkeling en daagt ons uit om te zoeken hoe we het goed inbedden in het stedelijk weefsel.

De stationsomgeving van Herentals is vandaag niet veel meer dan een infrastructurele verkeersknoop. Toch wordt er nagedacht over de toekomst van de stationsomgeving omdat dit natuurlijk een strategische locatie is om stedelijke programma's te combineren met een duurzame mobiliteit. De zuidelijke punt van de site moet een deel worden van de stationsomgeving.

De projectsite heeft tenslotte alles in zich om zich te ontplooiën tot een gemengde stedelijke woonontwikkeling die profiteert van de nabijheid van de stad, maar ook van de uitzonderlijke natuurlijke context. Het nieuwe woonweefsel moet aansluiten op de context en noden van Herentals en tegelijkertijd gebruik maken van de unieke potenties van deze plek. Een kwalitatief aanbod van stedelijk groen zit verweven doorheen deze stedelijke opgaves.

5. Integrale opgave

Het Vlaamse landschap is nog steeds in een enorm tempo aan het verstedelijken. Hierdoor staat het fysisch systeem en de open ruimte van het landschap onder druk. Het wordt in de toekomst, mede door klimatologische veranderingen, steeds belangrijker

om te anticiperen op deze veranderingen door voldoende ruimte te laten voor natuurlijke processen binnen het landschap. Zo zullen in de toekomst onder andere de rivier- en beeksystemen steeds belangrijker worden om het landschap veerkrachtig en leefbaar te houden voor toekomstige generaties.

Omdat de projectsite op een zeer cruciale plek ligt binnen zo een fysisch landschappelijke systeem, namelijk de Netevallei, is het zaak om op een weloverwogen manier om te gaan met de geplande ontwikkelingen en zo geen hypotheek te leggen op toekomstige generaties. Om tot duurzame oplossingen voor de natuur- en wateropgaven te komen op systeemniveau en in relatie tot de stedelijke ontwikkelingen, hebben we een duidelijke focus nodig die een sturende en structurerende werking heeft op het programma.

De veerkracht van het natuurlijk systeem zien wij als de basis en dus leidend voor alle overige ontwikkelingen. Dit houdt niet per definitie in dat er niets binnen dit systeem ontwikkeld mag worden, maar dat ontwikkelingen afgestemd dienen te worden op systeem en hiervoor een meerwaarde zouden moeten opleveren. Andersom zou het systeem een meerwaarde moeten opleveren voor de stedelijke ontwikkelingen. Wij zien de stad en het landschap als een metabolisme, het landschap levert verschillende ecosysteemdiensten aan de stad zoals; waterveiligheid, landschapsrecreatie en biodiversiteit. Bij ontwikkelingen in het vallei-gebied wordt gezocht naar een zo klein mogelijke impact voor het systeem door compact te bouwen en te zoeken naar meer-oudig ruimtegebruik. Dit vraagt om een integrale benadering en een intensieve samenwerking tussen verschillende instanties.

De stuurgroep stelt deze ruimtelijke principes voorop bij de ontwikkeling van het gebied:

Ruimte voor een robuuste riviervallei en waterberging bepaalt de uitstraling van de noordelijke rand van Herentals

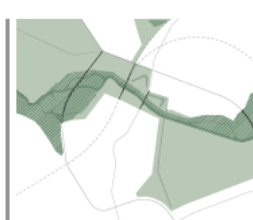
Het Vestenpark maakt de overgang tussen de noordelijke stadsrand en het landschap en maakt de geschiedenis van de plek opnieuw zichtbaar

Een continue recreatiestrook langs de Nete verbindt bestaande en nieuwe recreatieplekken tot één geheel

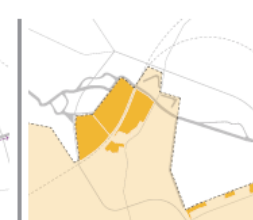
Een duurzame afhandeling van het stedelijk hemelwater met ruime rietvelden versterkt de zichtbaarheid van de Vestenstructuur en brengt de Molennete weer naar boven

Een ecologische corridor met stapstenen zorgt voor ecologische continuïteit doorheen het stedelijk weefsel tussen de Netevallei en de Kempense Heuvelrug

Infrastructuurbarrières worden doorbroken en een continue padenstructuur, met de Vestenwandeling centraal, zorgt voor samenhang en doorwaadbaarheid

Duidelijke en flexibele ontwikkelingszones laten verdere afwerking van het stadsweefsel binnen de Vesten toe